

OCHRANA PRÁV MENŠINOVÝCH SPOLOČNÍKOV V SPOLOČNOSTI S RUČENÍM OBMEDZENÝM

KATARÍNA JAMBRICHOVÁ

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave,
Slovenská republika

Abstract in original language

Predmetom tohto článku je analýza problematiky ochrany práv menšinových spoločníkov spoločnosti s ručením obmedzeným v právnom poriadku Slovenskej republiky. Článok je rozdelený na niekoľko častí. V úvode definujeme práva menšinových spoločníkov. V nasledujúcej časti sa budeme venovať úprave tejto otázky v právnom poriadku Slovenskej republiky. V poslednej časti ponúkneme návrhy na zlepšenie ochrany práv menšinových spoločníkov.

Key words in original language

Spoločnosť s ručením obmedzeným, menšinový spoločník, Obchodný zákonník Slovenskej republiky.

Abstract

The subject of this article is to analyze problems of protecting the rights of minority partners of a limited company in the legal system of the Slovak republic. The article is divided into several parts. In the introduction we define what the rights of minority partners are. In the following section we will describe regulation of this issue in the legal system of the Slovak republic. In the last section we will offer suggestions for improving the protection of minority partners.

Key words

Limited company, minority partner, Commercial code of the Slovak republic.

Právna úprava práv menšinových spoločníkov je v zákone číslo 513/1991 Zb. Obchodný zákonník roztrúsená v celom diele o spoločnosti s ručením obmedzeným. Práva menšinových spoločníkov teda nie sú kompaktné a ucelene upravené, preto by prichádzala do úvahy možnosť začleniť úpravu práv menšinových spoločníkov do jedného dielu, kde by sa zhrnula celá právna úprava tejto problematiky. Mohlo by to pomôcť zakladateľom a spoločníkom pri tvorbe a zmenách spoločenskej zmluvy. Ak by mali na jednom mieste zhrnutú komplexne celú právnu úpravu, mohli by prehľadnejšie upraviť práva menšinových spoločníkov v spoločenskej zmluve a zefektívniť ochranu poskytnutú menšinovým spoločníkom.

Problematika ochrany práv menšinových spoločníkov spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorá prelamuje zásadu rovnakého zaobchádzania spoločnosti so spoločníkmi, prichádza do úvahy v prípade, ak má spoločnosť s ručením obmedzeným aspoň dvoch spoločníkov. Obchodný podiel týchto dvoch spoločníkov sa môže líšiť, a tým pádom sa môže líšiť účasť jednotlivého spoločníka na činnosti spoločnosti. Podľa § 114 ods. 1 Obchodného zákonníka predstavuje obchodný podiel práva a povinnosti spoločníka a im zodpovedajúcu účasť na spoločnosti. Výška obchodného podielu sa určuje podľa pomeru vkladu spoločníka k základnému imaniu spoločnosti, ak spoločenská zmluva neurčuje inak.

Zvláštna povaha práv menšinových spoločníkov spočíva v tom, že sleduje ochranu kvalifikovanej menšiny. Tieto práva nie sú priznávané jednotlivým spoločníkom, ale priznávajú sa určitej skupine reprezentujúcej určitý podiel základného imania spoločnosti. Existujú dve základné teórie týkajúce sa práv minoritných spoločníkov. Podľa prvej z nich je menšina vytváraná ako zvláštny (mimoriadny) spoločenský orgán, ktorého funkciou je chrániť spoločnosť pred nezákonným postupom alebo rozhodnutím väčšiny. Podľa druhej teórie ide o legislatívne riešenie, ktorým sa poskytuje prioritne ochrana práve len menšine. Menšina uplatňovaním svojich práv sleduje predovšetkým svoje vlastné minoritné záujmy, pričom v jednotlivých prípadoch môže byť sporné, či ich postup je aj v objektívnom záujme spoločnosti.¹

Najviac priestoru na uplatnenie svojich práv má menšinový spoločník na valnom zhromaždení spoločnosti. Tam sa rozhoduje o záležitostiach spoločnosti, kedy sa na prijatie rozhodnutia v závislosti od druhu rozhodnutia vyžaduje jednoduchá väčšina hlasov prítomných spoločníkov, prípadne dvojtretinová väčšina hlasov všetkých spoločníkov, alebo môže spoločenská zmluva určiť vyšší počet hlasov.² Pojem väčšina môže byť za konkrétnych okolností relatívny. Počet hlasov každého spoločníka sa určuje podľa § 127 ods. 2 Obchodného zákonníka pomerom hodnoty jeho vkladu k výške základného imania spoločnosti, ak spoločenská zmluva neurčuje iný počet hlasov. Spoločníci sa v spoločenskej zmluve môžu dohodnúť, že

¹ Eliáš, K.: Společnost s ručením omezeným, s. 119

² Aspoň dvojtretinová väčšina hlasov všetkých spoločníkov sa vyžaduje na schválenie konaní urobených osobami konajúcimi v mene spoločnosti pred jej vznikom; schválenie stanov a ich zmien, ak zákon neustanovuje inak; rozhodovanie o zmene spoločenskej zmluvy, ak je zákonom alebo spoločenskou zmluvou zverená do pôsobnosti valného zhromaždenia; rozhodovanie o zvýšení alebo znížení základného imania a rozhodovanie o nepeňažnom vklade; rozhodovanie o zrušení spoločnosti alebo o zmene právnej formy, ak to spoločenská zmluva pripúšťa. Spoločenská zmluva však môže určiť vyšší počet hlasov potrebných na prijatie týchto rozhodnutí.

Pokiaľ ide o ostatné rozhodnutia, ktoré patria do pôsobnosti valného zhromaždenia, tak valné zhromaždenie rozhoduje prostou väčšinou hlasov prítomných spoločníkov, ak zákon alebo spoločenská zmluva nevyžaduje vyšší počet hlasov.

každý spoločník bude mať rovnaký počet hlasov, bez ohľadu na výšku jeho vkladu. V tomto prípade by mali spoločníci rovnaké postavenie a každý z nich rovnakú silu na presadenie svojich cieľov a na presadenie návrhov uznesení na valnom zhromaždení.

Obchodný zákonník upravuje práva menšinového spoločníka v § 129 ods. 2, podľa ktorého môže požiadať o zvolanie valného zhromaždenia každý spoločník, ktorého vklad dosahuje 10 % základného imania. Takéto oprávnenie má len jeden spoločník, nie je možné, aby sa zvolania valného zhromaždenia domáhal spoločník, ktorého vklad nedosahuje zákonom vyžadovaný podiel na hodnote základného imania spoločnosti, alebo aby sa takéto práva domáhali spoločne viacerí spoločníci s nižšou hodnotu vkladov.

Ak konatelia nezvolajú valné zhromaždenie tak, aby sa konalo do jedného mesiaca od doručenia ich žiadosti, sú spoločníci oprávnení zvolať ho sami. Význam a dosah tohto ustanovenia je diskutabilný, keďže na takto zvolané valné zhromaždenie sa ostatní spoločníci nemusia dostaviť, pretože účasť na valnom zhromaždení je právo a nie povinnosť spoločníkov. Výsledkom takto zvolaného valného zhromaždenia by mohlo byť, že okrem spoločníka, ktorý ho zvolal, sa nedostavia žiadny iní spoločníci, keďže k účasti na valnom zhromaždení nemožno spoločníka nútiť.

Z povahy veci vyplýva, že toto právo je určené pre odôvodnené prípady, ak sa menšinoví spoločníci cítia byť diskriminovaní alebo sa domnievajú, že sú ohrozené záujmy spoločnosti. Toto právo nesmie byť zneužívané menšinovými spoločníkmi na blokovanie činnosti alebo rozvojových zámerov spoločnosti.³

V súvislosti s valným zhromaždením treba spomenúť hlasovanie per rollam, ktoré je upravené v § 130 Obchodného zákonníka, podľa ktorého môžu spoločníci prijímať rozhodnutie aj mimo valného zhromaždenia. Návrh uznesenia predkladá spoločníkom na vyjadrenie konateľ, spoločník alebo spoločníci, ktorých vklady dosahujú 10 % základného imania, alebo dozorná rada, ak je zriadená, a to spolu s oznámením lehoty na písomné vyjadrenie, v ktorej ho spoločníci zasielajú na adresu sídla spoločnosti. Spoločenská zmluva môže určiť, že toto právo má aj spoločník, ktorého výška vkladu je menej ako 10 % základného imania. Ak sa spoločník nevyjadrí v lehote, platí, že nesúhlasí. Konatelia potom oznámia výsledky hlasovania jednotlivým spoločníkom. Väčšina sa počíta z celkového počtu hlasov prislúchajúcich všetkým spoločníkom.

Hlasovanie per rollam je kogentné ustanovenie a spoločenská zmluva ho nemôže vylúčiť. Toto ustanovenie umožňuje minoritným spoločníkom podať návrh uznesenia a tým sa pokúsiť presadiť svoju vôľu alebo záujmy.

³ Eliáš, K. et al: Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé, s. 190

Rozdiel medzi prijatím rozhodnutia na valnom zhromaždení a mimo valného zhromaždenia spočíva v určení väčšiny potrebnej na jeho prijatie. Na valnom zhromaždení je potrebná buď prostá väčšina prítomných, dvojtretinová väčšina všetkých hlasov spoločníkov, alebo iný počet hlasov určený spoločenskou zmluvou. Oproti tomu, na prijatie rozhodnutia mimo valného zhromaždenia, sa vyžaduje väčšina hlasov všetkých spoločníkov. Vyšší počet hlasov potrebných na rozhodnutie bol určený pravdepodobne z dôvodu ochrany spoločníkov, aby nedošlo k prijatiu rozhodnutí, ktoré by presadila určitá časť spoločníkov na úkor ostatných. Preto sa mi javí vhodné ustanovenie o fikcii, podľa ktorej, ak sa nevyjadrí, má sa za to, že s návrhom nesúhlasí, čím sa vylúčil vznik možných problémov.⁴

V súvislosti s valným zhromaždením spoločnosti Obchodný zákonník v § 131 umožňuje každému spoločníkovi podať návrh na súd na určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia, ak je v rozpore so zákonom, spoločenskou zmluvou alebo so stanovami. Rovnaké právo má aj bývalý spoločník, ak sa ho uznesenie valného zhromaždenia týka. Toto právo však zanikne, ak ho oprávnená osoba neuplatní do troch mesiacov od prijatia uznesenia valného zhromaždenia, alebo ak valné zhromaždenie nebolo riadne zvolané, odo dňa, keď sa mohla o uznesení dozvedieť.⁵ Keďže je lehota na podanie žaloby hmotnoprávna, musí byť súdu doručená najneskôr v posledný deň.

Neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia môže spočívať vo formálnych nedostatkoch pri postupe a spôsobe zvolávania valného zhromaždenia (napr. ak na valné zhromaždenie neboli pozvaní všetci spoločníci alebo nebola dodržaná lehota na zvolanie valného zhromaždenia určená zákonom, spoločenskou zmluvou či stanovami). Dôvodom neplatnosti môže byť tiež obsahový rozpor uznesenia so zákonom, spoločenskou zmluvou alebo stanovami (napr. ak valné zhromaždenie prijalo rozhodnutie jednoduchou väčšinou hlasov prítomných spoločníkov, hoci sa vyžaduje na takéto rozhodnutie kvalifikovaná väčšina).⁶ K určeniu neplatnosti uznesenia môže dôjsť aj vtedy, ak prijatím tohto uznesenia došlo k zneužitiu práv spoločníka zo strany menšiny alebo väčšiny hlasov v spoločnosti.

V § 131 ods. 2 Obchodného zákonníka je ustanovené, že súd môže na návrh spoločníka určiť neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia, len ak

⁴ Jambrichová, K.: Práva a povinnosti spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným - diplomová práca, s. 20

⁵ Za prípad, že valné zhromaždenie nebolo riadne zvolané, považujeme situáciu, keď sa o zvolanom valnom zhromaždení spoločník nedozvedel, keďže naň nebol pozvaný, a tým pádom sa na ňom ani nemohol zúčastniť. Aby nebol ukrátený na svojich právach, tak mu zákon umožňuje podať návrh na určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia odo dňa, kedy sa mohol o uznesení dozvedieť, bez ohľadu na to, kedy sa konalo valné zhromaždenie, ktoré uznesenie prijalo.

⁶ Patakyová, M.: Obchodný zákonník. Komentár, s. 378

porušenie zákona, spoločenskej zmluvy alebo stanov mohlo obmedziť práva spoločníka, ktorý sa určenia neplatnosti domáha. Z povahy tohto ustanovenia vyplýva, že postačuje možnosť protiprávneho obmedzenia práva spoločníka, čiže sa nevyžaduje aj reálne obmedzenie jeho práva na to, aby žaloba bola na súde úspešná.

Existuje viacero výkladov ustanovenia § 131 ods. 2 Obchodného zákonníka. Ak by sme striktné vyložili samotné ustanovenie, tak nám z neho vyplýva, že právo podať návrh na určenie neplatnosti uznesenia má spoločník iba v prípade, ak porušenie zákona mohlo obmedziť jeho práva. Ak ho však vnímame v širších súvislostiach, vrátane znenia dôvodovej správy zákona a predchádzajúcich odsekov, tak cieľom tohto ustanovenia je právo spoločníka podať návrh na určenie neplatnosti uznesenia rozšíriť aj na prípady možného obmedzenia jeho práv. Spoločník môže podať návrh na určenie neplatnosti uznesenia z akéhokoľvek dôvodu (nielen ak neplatnosť obmedzuje práva spoločníka) na základe ustanovenia § 131 ods. 1 prvá veta Obchodného zákonníka. Preto môžeme usudzovať, že zámerom zákonodárcu bolo oprávnenie spoločníka rozšíriť a nie ho zúžiť.⁷

V konaní konajú za spoločnosť podľa § 131 ods. 3 Obchodného zákonníka konatelia. Ak sú však účastníkmi konania sami konatelia, zastupuje spoločnosť určený člen (členovia) dozornej rady. Ak žalujú tak konatelia, ako aj členovia dozornej rady, alebo ak nie je dozorná rada zriadená, určí zástupcu spoločnosti valné zhromaždenie. Ak tak neurobí do troch mesiacov od doručenia žaloby spoločnosti, ustanoví súd spoločnosti opatrovníka.

Neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia sa na základe § 131 ods. 4 Obchodného zákonníka netýka práv nadobudnutých v dobrej viere tretími osobami. V pochybnostiach platí, že tretie osoby nadobudli práva v dobrej viere. Právoplatné rozhodnutie súdu podľa § 131 ods. 5 Obchodného zákonníka je záväzné pre každého. Z ustanovenia vyplýva, že rozsudok súdu o určení neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia je záväzný nielen voči účastníkom konania, ale voči všetkým (spoločnosti, spoločníkom, štatutárnym orgánom, tretím osobám).

Zákonná ochrana menšinových spoločníkov je vyjadrená aj v ich oprávnení uplatňovať nároky v mene spoločnosti, ktoré je upravené v § 122 ods. 3 a 4 Obchodného zákonníka. Každý spoločník je oprávnený v mene spoločnosti uplatniť nároky na náhradu škody alebo iné nároky, ktoré má spoločnosť voči konateľovi, alebo uplatniť nároky na splatenie vkladu proti spoločníkovi, ktorý je v omeškaní so splatením vkladu, prípadne nároky na vrátenie plnenia vyplateného spoločníkovi v rozpore so zákonom. Spoločník má toto právo iba v prípade, že spoločnosť tieto nároky neuplatňuje sama (actio pro socio). Iná osoba ako spoločník, ktorý žalobu (návrh) podal, alebo

⁷ Rozdielnosti výkladu tohto ustanovenia a možnosti jeho použitia sa venuje vo svojom diele Patakyová, M.: Obchodný zákonník. Komentár, s. 381 - 382

ním splnomocnená osoba (napr. právny zástupca), nemôže v súdnom konaní robiť úkony v mene spoločnosti.

Spoločník bude mať záujem využiť toto právo najmä v prípadoch, ak spoločnosť nie je voči spoločníkovi, ktorý si napr. neplní vkladovú povinnosť, dostatočne aktívna pri vymáhaní splnenia tejto povinnosti, čím ohrozuje záujmy spoločníka (napr. spoločník, ktorý je jediným konateľom spoločnosti, je v omeškaní so splnením vkladovej povinnosti, avšak spoločnosť ho nevyzve na jej splnenie pod hrozbou vylúčenia, keďže v tomto prípade by výzvu mal zaslať konateľ v mene spoločnosti sám sebe ako spoločníkovi).⁸

Len spoločník konajúci v mene spoločnosti môže disponovať návrhom (žalobou), môže ho vziať späť alebo ho rozšíriť, resp. zmeniť. Iná osoba (napr. konateľ spoločnosti) úkony v mene spoločnosti v tomto konaní robiť nemôže (napriek tomu, že konateľ je ako štatutárny orgán oprávnený robiť všetky úkony v mene spoločnosti). Právna úprava zabraňuje tomu, aby konateľ mohol vziať späť návrh, ktorý podal spoločník podľa § 122 Obchodného zákonníka, a ktorým uplatňuje v mene spoločnosti nároky voči spoločníkom alebo voči konateľovi.⁹

V zmysle § 122 ods. 3 Obchodného zákonníka sú spoločníci oprávnení v mene spoločnosti uplatňovať voči konateľom nároky, ku ktorým patrí najmä nárok na náhradu škody; nároky, ktoré vzniknú spoločnosti z dôvodu porušenia zákazu konkurencie konateľom (nárok požadovať od konateľa vydanie prospechu z obchodu, pri ktorom porušil zákaz konkurencie, alebo previedol tomu zodpovedajúce práva na spoločnosť) a ďalšie nároky, o ktorých to ustanoví zákon alebo spoločenská zmluva. Voči spoločníkom môžu spoločníci uplatniť najmä nárok na splatenie vkladu, ku ktorému sa spoločník zaviazal; nárok na splnenie príplatkovej povinnosti v súlade s rozhodnutím valného zhromaždenia; nárok na vrátenie plnenia poskytnutého spoločníkovi v rozpore so zákonom alebo spoločenskou zmluvou; nároky, ktoré vzniknú spoločnosti z dôvodu porušenia zákazu konkurencie zo strany niektorého spoločníka, ak spoločenská zmluva rozširuje zákaz konkurencie aj na spoločníkov; a ďalšie nároky spoločnosti voči spoločníkom vyplývajúce zo zákona alebo spoločenskej zmluvy.¹⁰

Konateľ nesmie podanú žalobu vziať späť, modifikovať, ani podať proti následnému súdnemu rozhodnutiu opravné prostriedky. V prípade podania žaloby spoločníkom nadobúda spoločník výsostné postavenie ako zákonný

⁸ Suchoža, J. et al: Obchodný zákonník a súvisiace predpisy. Komentár, s. 289

⁹ Patakyová, M.: Obchodný zákonník. Komentár, s. 357

¹⁰ Ovečková, O. et al: Obchodný zákonník. Komentár, s. 484 - 485

zástupca spoločnosti, a toto postavenie nemôže byť oslabené žiadnym iným spoločníkom ani štatutárnym orgánom spoločnosti.¹¹

Spoločník, ktorý uplatní v mene spoločnosti nároky, je povinný znášať trovy súdneho konania. Znášanie trov konania je formulované v neprospech spoločníka z dôvodu potenciálneho šikanózneho podávania žalôb. Ak je spoločnosti priznaná náhrada trov konania, ten, ktorému bola uložená náhrada týchto trov, je povinný ju uhradiť spoločníkovi, ktorý uplatňoval nároky za spoločnosť.

Spoločník nemôže zo spoločnosti vystúpiť, môže však navrhnúť na základe § 148 ods. 1 Obchodného zákonníka, aby súd zrušil jeho účasť v spoločnosti, ak nemožno od neho spravodlivo požadovať, aby v spoločnosti zotrval. Ustanovenia § 113 ods. 5 a 6 Obchodného zákonníka platia obdobne. Žaloba musí smerovať voči spoločnosti, v ktorej chce spoločník svoju účasť ukončiť.

Splnenie podmienky musí posúdiť súd s prihliadnutím na konkrétne okolnosti v danej veci. Pôjde najmä o prípady, kedy spoločnosť závažným spôsobom porušuje svoje povinnosti voči spoločníkovi, alebo keď takto porušujú svoje povinnosti ostatní spoločníci na ujmu spoločníka, ako to vyplýva z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.¹² Musí pritom ísť o konkretizované a dôkazmi preukázané skutočnosti zakladajúce splnenie podmienky existencie nemožnosti spravodlivého požadovania ďalšieho zotrvania v spoločnosti pre konkrétneho spoločníka. Môže ísť aj o zdravotné dôvody, ak je spoločník zviazaný na osobnú účasť na podnikaní a jeho zdravotný stav mu to nedovoľuje. Ďalšou skutočnosťou môže byť, ak bol ostatnými spoločníkmi diskriminovaný.

Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky¹³ dôvodom pre zrušenie účasti spoločníka v spoločnosti súdom nemôže byť bez ďalšieho iba skutočnosť, že je menšinovým spoločníkom. Ďalej na základe rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky¹⁴ ani nezhody medzi spoločníkmi a hospodársky úpadok spoločnosti nepostačujú pre zrušenie účasti spoločníka v spoločnosti.

Skutočnosť, že spoločník nemá väčšinu hlasov potrebnú na presadenie svojej vôle proti vôli ostatných spoločníkov, nemôže byť sama osebe dôvodom pre zrušenie jeho účasti v spoločnosti. Založenie inej spoločnosti niektorými spoločníkmi, i keď nie je porušením žiadnej povinnosti, môže

¹¹ Mamojka ml., M.: Ekvivalencia práv a povinností spoločníka v spoločnosti s ručením obmedzeným, s. 165

¹² Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Obo 128/96

¹³ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Obo 249/2001

¹⁴ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Obo 179/2000

v spoločnosti tak narušiť vzťahy medzi spoločníkmi a vyvolať nedôveru spoločníkov, ktorí sa na založení spoločnosti nepodieľajú, že od nich nie je možné spravodlivo žiadať, aby v spoločnosti zotrvali.¹⁵

Dôvodom na zrušenie účasti spoločníka môže byť podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky¹⁶ aj okolnosť, že nemohol ovplyvniť činnosť spoločnosti a v dôsledku konania ostatných spoločníkov dochádzalo k nevýhodnému predaju majetku spoločnosti a tým k ohrozeniu riadnej činnosti.

Zákaz zneužitia práv je upravený v § 56a Obchodného zákonníka. Zneužitie práv spoločníka, najmä zneužitie väčšiny alebo menšiny hlasov v spoločnosti, sa zakazuje. Akékoľvek konanie, ktoré znevýhodňuje niektorého zo spoločníkov zneužívajúcim spôsobom, sa zakazuje.

Obchodný zákonník, spoločenská zmluva alebo zakladateľská listina priznáva spoločníkom určitý okruh práv, ktoré môžu vykonávať. Výkon týchto práv je ale obmedzený v tom, aby nedošlo k ich zneužitiu, aby výkon práv nezasahoval do práv a oprávnených záujmov iných spoločníkov. Na základe tohto ustanovenia sa môžu spoločníci domáhať právnej ochrany proti konaniu iných spoločníkov, alebo môžu poukázať na neplatnosť právneho úkonu z dôvodu rozporu právneho úkonu s týmto ustanovením.

K zneužitiu práv dôjde v situáciach, kedy sa spoločník výkonom svojho práva bude snažiť získať výhodnejšie postavenie na úkor minoritného spoločníka. O zneužitie menšiny pôjde vtedy, ak sa minoritný spoločník bude snažiť formálnym uplatňovaním svojich práv blokovat' činnosť spoločnosti či uplatňovanie základných práv ostatných spoločníkov, s cieľom získať výhodnejšie postavenie alebo iné výhody.

Pod zneužitím práv možno rozumieť prípad, ak spoločník alebo spoločníci majú dostatok hlasov na valnom zhromaždení na to, aby presadili svoju vôľu aj proti vôli a záujmom minoritných spoločníkov. Ak spoločník alebo viacerí spoločníci predstavujú aspoň dvojtretinovú väčšinu hlasov spoločníkov, môžu na valnom zhromaždení prijať akékoľvek rozhodnutie. Zneužitím práva by mohlo byť tiež podávanie žalôb v mene spoločnosti, podávanie návrhov na súd na určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia, podávanie žiadosti o zvolanie valného zhromaždenia.¹⁷

V prípade, ak by konaním spoločníka, ktorý zneužíva svoje práva, dochádzalo k diskriminácii iného spoločníka, spravidla minoritného, tak prichádza do úvahy možnosť zrušenia účasti spoločníka v spoločnosti

¹⁵ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10.5.2001, sp. zn. 4 Obo 110/2000

¹⁶ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11.1.1996, sp. zn. 3 Obo 355/1995

¹⁷ Jambrichová, K.: Práva a povinnosti spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným - diplomová práca, s. 53

súdom podľa § 148 Obchodného zákonníka. Konanie spoločníka by sa mohlo posúdiť aj ako závažné porušenie povinnosti, kedy by mohla spoločnosť požiadať súd o vylúčenie spoločníka podľa § 149 Obchodného zákonníka.

Zrušenie účasti spoločníka prichádza do úvahy aj vtedy, ak by spoločník nemal na valnom zhromaždení dvojtretinovú väčšinu hlasov, a tým by nemohol ovplyvniť obchodnú činnosť spoločnosti, pričom následkom takejto činnosti by bol predaj majetku spoločnosti za nevýhodných podmienok, čím by sa znížil dosiahnutý zisk. Keďže z takto zníženého zisku by bol spoločníkovi vyplatený znížený podiel zo zisku, v porovnaní s tým aký by mu bol vyplatený v prípade predaja za výhodnejších podmienok, bol by spoločník dotknutý na svojom práve podieľať sa na zisku spoločnosti.

Konania, ktoré by znevýhodňovalo niektorého spoločníka znevažujúcim spôsobom, sa môže dopustiť iný spoločník, alebo sa takého konania môže dopustiť orgán spoločnosti. Napr. konateľ spoločnosti znevýhodní jednotlivých spoločníkov tým, že im poskytne rôzny rozsah informácií o záležitostiach spoločnosti, a tým pádom niektorí spoločníci majú sprístupnené všetky dostupné informácie a iní majú sprístupnené informácie v menšom rozsahu. Pokiaľ ide o zaobchádzanie spoločnosti s jednotlivými spoločníkmi, tak Obchodný zákonník hovorí o rovnakom zaobchádzaní, keďže rozsah práv a povinností je vopred určený a treba ho aplikovať rovnako na všetkých spoločníkov, s výnimkou osobitnej právnej úpravy minoritných spoločníkov, ktorým sa poskytuje právna ochrana v odôvodnených prípadoch. Podľa § 135a ods. 1 Obchodného zákonníka konatelia nesmú pri výkone svojej pôsobnosti uprednostňovať záujmy len niektorých spoločníkov pred záujmami spoločnosti.

Spoločenská zmluva môže rozšíriť práva menšinových spoločníkov nad rozsah ustanovení zákona. Možno ustanoviť vyšší počet hlasov potrebných na prijatie rozhodnutia na valnom zhromaždení, čo by vyžadovalo, aby s rozhodnutím súhlasili aj menšinoví spoločníci, čím by mali dosah na rozhodnutia spoločnosti. Spoločenská zmluva môže určiť, že v dozornej rade bude z troch členov jeden člen volený menšinovými spoločníkmi, aby v dozornej rade mali svojho zástupcu. Tento zástupca menšinových spoločníkov by mohol byť odvolaný len menšinovými spoločníkmi, prípadne by sa pri rozhodovaní valného zhromaždenia o jeho odvolaní vyžadoval v rámci väčšiny hlasov súhlas všetkých menšinových spoločníkov. Ak by spoločnosť mala viac konateľov, tak by prichádzalo do úvahy určiť jedného z konateľov buď z okruhu menšinových spoločníkov, alebo z okruhu iných fyzických osôb, ktoré navrhú menšinoví spoločníci. Možnosť odvolania takého konateľa by sa upravila rovnako ako vyššie spomenuté odvolanie člena dozornej rady.

Ak by sa problematike práv menšinových spoločníkov v spoločnosti s ručením obmedzeným venovala náležitá pozornosť už pri tvorbe spoločenskej zmluvy, bolo by možné vyhnúť sa prípadným problémom,

ktoré môžu nastať v budúcnosti. Dispozitívne ustanovenia Obchodného zákonníka umožňujú v určitých oblastiach odchýliť sa od zákonnej úpravy, čím by prichádzala do úvahy možnosť zvýšiť úroveň ochrany práv menšinových spoločníkov nad úroveň, ktorú ustanovuje zákon. Spoločníci by už pri vytváraní spoločenskej zmluvy mali vziať do úvahy, že sa môže vyskytnúť situácia v budúcnosti, kedy sa môže oni alebo ich právny nástupcovia ocitnúť v postavení menšinového spoločníka.¹⁸ Preto by sa mala presadiť taká úprava spoločenskej zmluvy, ktorá by garantovala dostatočnú ochranu práv menšinovým spoločníkom.

Menšinovým spoločníkom je potrebné poskytnúť ochranu, aby boli schopní a mali možnosť presadiť svoje záujmy. Obchodný zákonník by mal zabrániť situácii, v ktorej by menšinoví spoločníci nemali žiadny dosah a vplyv na tvorbu rozhodnutí spoločnosti. Cieľom právnej úpravy by malo byť obmedzenie prijímania rozhodnutí, ktoré nie sú v záujme spoločnosti a ktoré by mohli väčšinoví spoločníci presadiť na úkor menšinových spoločníkov. Je ale potrebné vziať do úvahy riziko, že menšinoví spoločníci budú vykonávať práva priznané zákonom šikanóznym spôsobom. Aby nenastala situácia, kedy by menšinoví spoločníci blokovali spoločnosť pri výkone jej činnosti a bránili rozvojovým zámerom spoločnosti. Zámerom by malo byť, aby nedochádzalo k zneužívaniu práv menšinovými spoločníkmi na dosiahnutie záujmov, ktorí by boli odlišné od záujmov spoločnosti.

Literature:

- Eliáš, K.: Společnost s ručením omezeným, Praha: Prospektrum, 1997, 256 pages, ISBN 80-7175-047-6
- Eliáš, K. et al: Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé, Praha: C.H.BECK, 2005, 617 pages, ISBN 80-7179-391-4
- Jamrichová, K.: Práva a povinnosti spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným - diplomová práca, Právnická fakulta Univerzity Komenského: Bratislava, 2010, 84 pages

¹⁸ Napr. v prípade smrti spoločníka obchodný podiel prechádza na dedičov spoločníka. Dedičov môže byť viac a podiel sa môže medzi nich rozdeliť v rozsahu, ako nadobudli dedičstvo po spoločníkovi za podmienky, že zostane zachovaná minimálna výška vkladu. Ak by rozdelením obchodného podielu medzi dedičov došlo k zníženiu vkladu pod zákonnú výšku, tak prichádza do úvahy použitie ustanovenie § 114 ods. 3 Obchodného zákonníka, podľa ktorého môže obchodný podiel patriť viacerým osobám. Rozdelením obchodného podielu by bol podiel každého dediča nižší ako bol podiel spoločníka a mohli by nadobudnúť postavenie menšinových spoločníkov.

- Mamojka ml., M.: Ekvivalencia práv a povinností spoločníka v spoločnosti s ručením obmedzeným, Bratislava: VEDA, 2008, 208 pages, ISBN 978-80-224-1004-5
- Ovečková, O. et al: Obchodný zákonník. Komentár, Bratislava: Iura Edition, 2008, 983 pages, ISBN 978-80-8078-205-4
- Patakyová, M.: Obchodný zákonník. Komentár, Praha: C.H.BECK, 2008, 1143 pages, ISBN 978-80-7400-039-3
- Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Obo 249/2001
- Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Obo 179/2000
- Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11.1.1996, sp. zn. 3 Obo 355/1995
- Suchoža, J. et al: Obchodný zákonník a súvisiace predpisy. Komentár, Bratislava: EUROUNION, 2007, 1023 pages, ISBN 978-80-88984-98-6
- Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10.5.2001, sp. zn. 4 Obo 110/2000
- Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Obo 128/96
- Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

Contact – email

katarina.jambrichova@gmail.com